

Internationalising, Interculturele Competentie en Meertaligheid
in Teacher Education: een inventarisatierapport
Fatima Kajouj
Lectoraat Meertaligheid & Onderwijs

MULTILINGUALISM IN TEACHER EDUCATION: AN INVENTORY

In onze multiculturele en meertalige samenleving wordt het belang van communiceren over de grenzen van je eigen taal heen steeds belangrijker. Dit brengt een maatschappelijke opdracht voor lerarenopleidingen met zich mee (De Graaff, 2018). Er wordt van lerarenopleidingen verwacht dat zij vreemdetalldocenten opleiden die hun doeltaal¹ kunnen doceren in meertalige klassen waar leerlingen met verschillende taalachtergronden samen komen om een vreemde taal te leren. Op dit moment, kennen de internationale varianten van de lerarenopleidingen Duits, Engels, Frans en Spaans van Instituut Archimedes (IA) die zijn gebundeld onder “Teacher Education” (TeacherEd) geen specifieke leerdoelen en eindtermen die zijn gericht op het onderwijzen van taal in meertalige praktijkcontexten. Desalniettemin formuleren de verschillende kennisbases van de reguliere opleidingsvarianten hierover wel duidelijke doelstellingen. Zo wordt, bijvoorbeeld, in de kennisbasis Engels tweedegraadslerarenopleiding (2017) uiteengezet dat vakdidactische strategieën rekening moeten houden met meertaligheid en de daaraan gekoppelde verschillende leerbehoeften van leerlingen. Docenten-in-opleiding worden geacht meertaligheid als een positieve eigenschap te benaderen en inzicht te vergaren in de talige achtergronden die zij in hun lespraktijk tegenkomen. Internationaliseringsactiviteiten zouden volgens de verschillende kennisbases betekenis moeten geven aan de doeltaal en de interculturele ontwikkeling van leerlingen. Bovendien geven zij aan dat intercultureel bewustzijn gestimuleerd moet worden en dat het wenselijk is dat de daaraan gekoppelde sociaalculturele kennis verder ontwikkeld wordt tijdens de vreemdetalenles. Kortom, de docent-in-opleiding wordt geacht kennis te hebben van de internationale en multiculturele samenleving en die kennis te kunnen gebruiken in het vormgeven van eigentijds vreemdetalenonderwijs.

Tegen deze achtergrond, is het lectoraat Meertaligheid en Onderwijs geïnteresseerd in de huidige rol van meertaligheid in de curricula van de TeacherEd. In 2020, hebben vanuit het lectoraat drie docentonderzoekers (Irene de Kleyn, Mariska Dinkelman en Marleen IJzerman) een inventarisatieonderzoek opgezet en uitgevoerd onder een representatieve afvaardiging van lerarenopleiders en studenten van de TeacherEd opleidingen Engels, Frans, Spaans en Duits. Het onderzoek had als doel inzicht te krijgen in de rol/plek van meertaligheid als leermiddel, leerdoel en context in de verschillende curricula van de TeacherEd. Er is getracht op de volgende onderzoeksvragen een antwoord te formuleren:

¹ Doeltaal is de taal dat centraal staat en formeel wordt aangeboden in een les of curriculum.

- Hoe is de huidige studentpopulatie samengesteld, m.b.t. talige achtergrond, nationaliteit, vooropleiding?
- Wat is de *beoogde* rol/plek van meertaligheid (als leermiddel, leerdoel, context)?
- Wat is de *gerealiseerde* rol/plek van meertaligheid (als leermiddel, leerdoel, context)?
- Wat is de *gewenste* rol/plek van meertaligheid (als leermiddel, leerdoel, context)?

Hoewel deze hoofd- en deelvragen zich beperken tot het thema 'meertaligheid' heeft de dataverzameling zich ook gericht op het ophalen van informatie met betrekking tot de aanverwante thema's 'internationalisering' en 'interculturele competenties'. De keuze om de dataverzameling te richten op deze drie thema's in de context van de TeacherEd opleidingen heeft te maken met het internationale karakter van de opleidingen. Echter, verdere inzichten met betrekking tot deze drie thema's zijn nodig om te beoordelen of deze opleidingsvariant studenten voldoende voorbereidt op het leraarschap in een multiculturele en meertalige context. Het onderzoek heeft als doel de percepties van lerarenopleiders en studenten ten aanzien van de verankering van de drie thema's in de curricula in kaart te brengen en vandaaruit aanbevelingen te formuleren die de kwaliteit van TeacherEd kunnen verbeteren. Denk hierbij ook aan het strategischer aanbieden van deze thema's, bijvoorbeeld door ze niet als gescheiden elementen te behandelen maar ze te integreren in bestaande modules.

Op basis van dit inventarisatierapport kunnen vervolgonderzoeken gericht opgezet worden en zullen er aanbevelingen worden geformuleerd ten behoeve van curriculuminnovatie en de professionalisering van de lerarenopleiders op het gebied van meertaligheid, internationalisatie en interculturele competenties. Zo hebben de aanbevelingen al geleid tot plannen tot samenwerking tussen de lectoraten van de HU en de HvA met als beoogde opbrengst een professionele leergemeenschap (PLG) die zal bestaan uit docentonderzoekers en docenten uit het werkveld die in de toekomst op basis van de opgedane inzichten het TeacherEd curriculum verder kunnen ontwikkelen (Batenburg, E. van., 2021).

ACHTERGROND TEACHERED

Sinds 2015 biedt IA een internationale variant van de lerarenopleiding Engels aan, genaamd Teacher Education English. Deze internationale opleidingsvariant is hoofdzakelijk gericht op buitenlandse studenten die in Nederland een lerarenopleiding willen volgen, maar ook Nederlandse studenten die hun bevoegdheid willen halen binnen een opleiding met een meer internationale oriëntering zijn welkom. TeacherEd is uitgebreid met de vakgroepen Duits (2016-2017) en Spaans en Frans (2019-2020). De inhoud van de TeacherEd curricula volgen de opzet van de reguliere vakprogramma's maar

verschillen in bepaalde mate afhankelijk van de voertaal in de opleidingen. De generieke cursussen, zoals 'Beroep', 'Studie en Werk', 'Onderzoek', 'Methodologie' en 'Vakdidactiek' wordt in de TeacherEd opleiding Engels als instructietaal ingezet. De keuze om Engels als medium van instructie in te zetten heeft deels te maken met de status dat het Engels kent in de academische wereld en op pragmatisch vlak kunnen de studenten van de verschillende afdelingen de vakken gezamenlijk volgen.

Daarnaast zijn er nog twee grote verschillen tussen de reguliere lerarenopleidingen en de TeacherEd opleidingen. Uiteraard is het grootste verschil de studentenpopulatie. De TeacherEd studenten komen bij Engels uit veel verschillende landen zoals China, Brazilië en India. Voor Duits, Spaans en Frans komt het merendeel van de studenten uit een land komen waar de doeltaal van de opleiding de moedertaal is.

De TeacherEd opleidingen hebben al een meertalige insteek, omdat er twee formele talen worden aangeboden en daarbij hebben studenten vaak een verscheidenheid aan moedertalen². Echter zoals eerder genoemd kennen de TeacherEd opleidingen geen specifieke leerdoelen en eindtermen gericht op hun meertalige leeromgeving en praktijkcontext. Interessant in deze context is dat de visie de TeacherEd is dat studenten zich moeten oriënteren op internationale en tweetalige scholen in Nederland, dus scholen waar Nederlands niet de voertaal in het klaslokaal is.

DATA VERZAMELING EN VERWERKING

In het academisch jaar 2019-2020 is er een online enquête uitgezet onder alle TeacherEd studenten en lerarenopleiders via GoogleForms. De enquête en de focusgroepgesprekken zijn opgesteld en uitgevoerd door de eerder genoemde docentonderzoekers. Zij spelen ook een cruciale rol spelen in de TeacherEd vakgroepen. Om de respondenten de mogelijkheid te bieden onbelemmerd te antwoorden, is de enquête is anoniem ingevuld. Vervolgens zijn er met een aantal studenten, die hier toestemming voor gaven, vervolginterviews gehouden in groepjes in de vorm van focusgroepgesprekken (zie ook de methodiek van Linston & Turoff, 2002). Het doel van de focusgroepgesprekken was om beter inzicht te krijgen van de studenten over de drie thema's die in de enquête besproken werden. Deze groepsgesprekken hebben in verband met de Corona richtlijnen online plaatsgevonden. Zowel de enquête als de focusgroepgesprekken zijn in het Engels uitgezet en uitgevoerd omdat dit in de TeacherEd de voertaal is. Zowel de titels van de tabellen als de titels van de figuren zijn in deze rapportage letterlijk overgenomen uit de enquête.

² Moedertalen zijn de talen die als eerst verworven worden door blootstelling gedurende opvoeding.

De data verwerking van de enquêteresultaten van de studenten is voor een deel automatisch uitgevoerd door Google Forms, verder zijn de resultaten ook geëxporteerd naar MS Excel en is er gekeken naar correlaties tussen de opleidingsvariant en verblijf in landen waar de doeltaal de voertaal is om ook een idee te krijgen over blootstelling aan de doeltaal en de daar bijhorende culturele context.

RESPONDENTEN

De enquête is ingevuld door 72 studenten van de verschillende TeacherEd opleidingen van IA. Van de 72 studenten waren dat 66 studenten van de TeacherEd Engels, vijf van de TeacherEd Spaans, twee van de TeacherEd Frans en vier van de TeacherEd Duits - hiervan was er een vijftal studenten die een dubbele bevoegdheid willen behalen. Deze studenten volgen twee opleidingen tegelijkertijd. Bij het totaal aantal studenten zijn zij dubbel geteld ($N=77$) omdat zij inzicht hebben in de programmalijnen van beide opleidingen. Alle vijf de dubbele bevoegdheid studenten studeren Engels, twee doen dat in combinatie met Duits, twee in combinatie met Spaans en één in combinatie met Frans. In Tabel 1 is te zien wat de verdeling is van de opleidingen en de opleidingsvariant.

Tabel 1

Aantal Studenten per TeacherEd opleiding en Opleidingsvariant

Opleiding	Voltijd	Deeltijd	Master
Engels	40	19	7
Frans	0	2	0
Duits	0	4	0
Spaans	1	5	0
Totaal	41	30	7

Op de vraag of de studenten hebben gewoond in een land waar de te studeren doeltaal de voertaal is geven alle studenten aan in een land te hebben gewoond waar de doeltaal de voertaal is. De voltijd studenten waren op deze manier het meeste en het langste blootgesteld geweest aan de doeltaal, gevolgd door de deeltijdstudenten. De masterstudenten hebben het kortst in een land gewoond waar de doeltaal gesproken wordt. De studenten die de vragenlijst in hebben gevuld hebben gezamenlijk een groot taalrepertoire. De meeste moedertalen zijn Westerse talen. Engels is voor de meeste studenten hun thuistaal³/moedertaal, Nederlands is de tweede grootste moedertaal, daarna Duits, Spaans en Frans. Andere moedertalen die door kleinere percentages van de studenten worden gesproken zijn: Papiamentu, Turks, Arabisch, Berber en Chinees (in volgorde van meeste gesproken

³ Thuistalen zijn de talen die in het thuisdomein worden gebruikt.

moedertaal gerangschikt). Gezien de geografische afstand tot Nederland en de dominantie van de Westerse talen worden deze beschouwd als ‘majority’ talen en de andere talen als ‘minority’ talen (Boeckmann & Lasselsberger, 2012). Aanvullend op de moedertalen die in de enquête vooraf ingevulde keuzemogelijkheden waren, kregen de studenten ook de optie om aan te geven of zij nog andere moedertalen hebben. De meeste andere moedertalen worden maar door een klein aantal studenten gesproken, namelijk: vier studenten spreken Afrikaans, drie kennen Perzisch, twee kennen Roemeens, twee Catalaans, twee Pools en twee Swahili. Andere moedertalen die een enkele keer genoemd werden zijn: Ndebele en Shona (talen uit Zimbabwe, Mozambique, Zambia en Botswana), Bosnisch, Urdu en Punjab (talen uit Pakistan en India), Armeens, Grieks, Braziliaans Portugees en Europees Portugees, Italiaans, Farsi, Haïtiaans en Maleisisch.

De vragenlijst is overwegend ingevuld door studenten van TeacherEd Engels. Bij het verwerken van de antwoorden en de data is rekening gehouden met het feit dat deze voornamelijk inzicht geven in het Engelse programma; zeker als het gaat om de vakspecifieke cursussen. De vakspecifieke cursussen die opgenomen zijn in de vragenlijst zijn: taalvaardigheden en cultuur/geschiedenis/literatuur/geografie; deze laatste clustering van cursussen werd door de vragenlijst heen als één keuzeoptie aangeboden. Zoals in de introductie is beschreven is Engels de instructiemedium van de generieke cursussen binnen TeacherEd en worden ze aangeboden aan alle TeacherEd studenten. Van de 72 studenten waren 66 studenten uit jaar 1, 2 en 3, deze studenten hebben hoogstwaarschijnlijk geen taalkunde gevolgd (een cursus dat in jaar 4 wordt gegeven) – dit zou eventueel een verschil kunnen maken wat betreft de ervaringen op het gebied van meertaligheid. In de leerlijn taalkunde wordt specifiek aandacht besteed aan theoretische taalkunde, taalverwerving en sociolinguïstiek.

In totaal hebben 16 lerarenopleiders de vragenlijst ingevuld en daarvan heeft één lerarenopleiders in een eerste poging de vragenlijst niet compleet afgerond en later het geheel opnieuw in gevuld. Daarvan is niet te achterhalen welke antwoorden dubbel zijn ingevuld omdat de vragen niet voor alle respondenten van toepassing zijn. 15 lerarenopleiders gaven in de enquête aan te hebben gewoond in een land waar de taal die zij onderwijzen de officiële taal is. Zij zijn dus gedurende langere tijd blootgesteld aan de talige, culturele en sociale context van de doeltaal. Slechts 6 van de 16 lerarenopleiders hebben minder dan een jaar in het land van de doeltaal gewoond.

WERKVELDERVARINGEN

In de doelstelling van TeacherEd is opgenomen dat de internationale studenten zich moeten oriënteren op de internationale en tweetalige scholen in Nederland. Uit de responsen van de 72 studenten bleek dat dit in de praktijk niet geheel uit de verf komt. IA maakt in de lerarenopleidingen en specialisatiekeuze voor docenten-in-opleiding een onderscheid tussen voortgezet onderwijs (VO)

en beroepsvoorbereidend onderwijs (BO). Dit onderscheid is net anders dan hoe het in de praktijk is. Voortgezet onderwijs wordt door IA gezien als havo en vwo, beroepsvoorbereidend onderwijs omvat vmbo en mbo. In Nederland is vmbo ook onderdeel van het voortgezet onderwijs en is mbo beroepsvoorbereidend vervolgonderwijs. Daarom is de invulling van VO en BO in de enquête gebaseerd op de gehanteerde definities binnen IA. De meeste studenten die hebben deelgenomen aan de enquête lopen stage of werken binnen het reguliere onderwijssysteem in Nederland zoals te zien is in Tabel 2.

Tabel 2

Stageschoolvarianten onder Respondenten

Stageschoolvariant	Aantal Respondenten
Basisschool	1
VO: HAVO/VWO	20
BO: VMBO	10
BO: MBO	8
Tweetalig VO: HAVO/VWO	12
Tweetalig BO: VMBO	2
Tweetalig VO en BO	1
Internationale Basisschool	1
Internationaal VO	7
Speciaal Onderwijs	2
MYIP (IB)	1
Internationale Schakelklas	1
Totaal	66

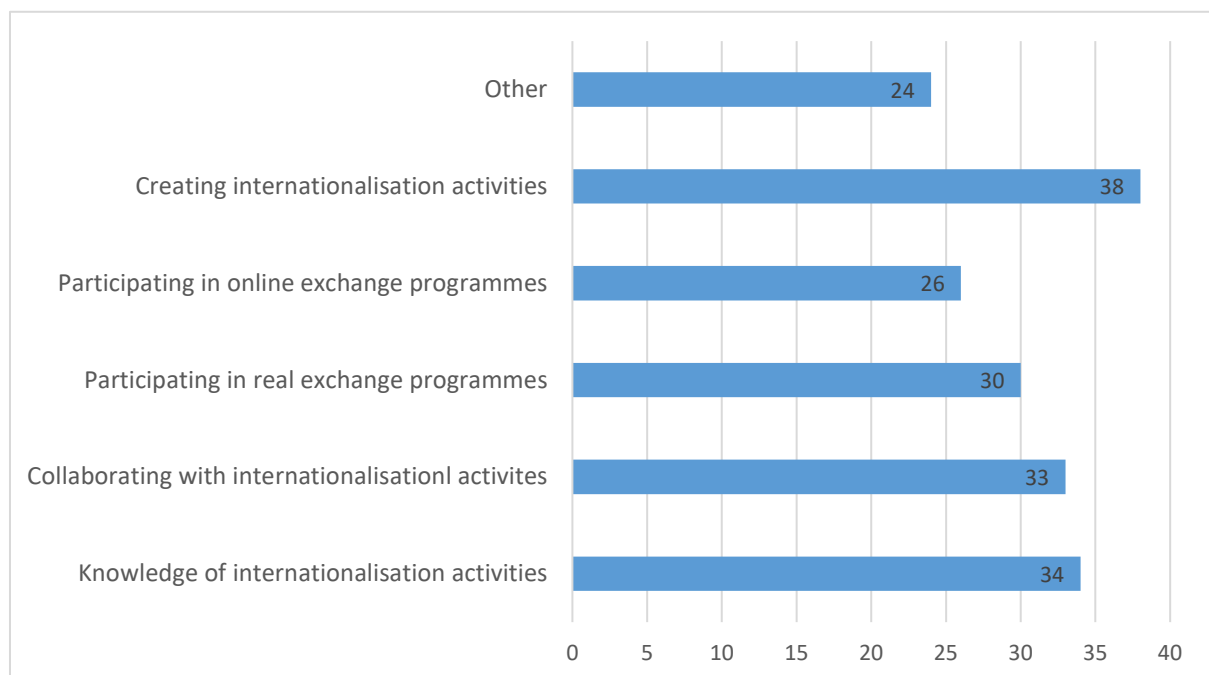
Basisscholen worden toegelaten als stageplekken in jaar 1 van de opleidingen omdat er doorgaans een tekort is aan stageplekken. Voor de keuze ‘speciaal onderwijs’ werd in de aanvullende vraag door één student aangegeven dat het om een VO-school ging en een andere student gaf geen toelichting over het onderwijstype. Van de totaal aantal respondenten gaven er negen aan geen stage of werkplek te hebben en tien studenten gaven aan op meerdere niveaus les te geven – in de praktijk bieden scholen zowel vmbo als havo/vwo aan. Twee respondenten gaven aan online taallessen te geven, deze vallen buiten het reguliere Nederlandse onderwijs en zijn daarom niet meegenomen in het overzicht.

INTERNATIONALISERING

De vragen in de enquête hebben betrekking op de verankering van internationalisatie in de TeacherEd opleidingen. Opvallend was dat 45% van de studenten aangeven dat er 'soms' activiteiten in de TeacherEd opleidingen zijn die internationalisering mogelijk maken. Vervolgens werd gevraagd welke cursussen de studenten de mogelijkheid geven voor internationale activiteiten. Dat wordt voornamelijk ervaren in de cultuur/literatuur/geschiedenis/geografie cursussen en bij de cursus Professional Development (de TeacherEd variant van Studie en Werk). Professional Development richt zich vooral op de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de studenten en is waar de stages een plek in het curriculum hebben. Ook gaven de studenten aan dat cursussen omtrent taalvaardigheden enigszins mogelijkheden bieden voor internationaliseringsactiviteiten. De keuzemogelijkheid 'anders' werd ook vaak gekozen door de studenten, maar hier is niet op doorgevraagd tijdens de focusgroepgesprekken. Er werd de studenten ook gevraagd of zij zelf internationale activiteiten organiseren of daarin participeren tijdens de stage/het werk. 58% van de studenten gaven aan dat dit 'nooit' aan bod komt. In dit verband gaf 73% van de studenten duidelijk aan verandering te willen op het gebied van internationalisering binnen TeacherEd. Welke veranderingen zij graag zien is te zien in Figuur 1. Concluderend, kunnen we stellen dat de studenten meer internationaliseringsactiviteiten in de opleiding willen en leven er wensen bij de studenten om (meer) internationaliseringsactiviteiten te realiseren.

Figuur 1

How/What would you Change regarding Internationalisation in Teacher Education?

Uit de focusgroepgesprekken werd doorgevraagd wat de studenten verstaan onder ‘*internationale activiteiten*’ en daaruit kwam naar voren dat er wordt gedacht aan studiereizen naar het buitenland en uitwisselingsprogramma’s met buitenlandse opleidingen. In deze context is het wel belangrijk om aan te kaarten dat de termen *internationalisering* en *interculturele competenties* vaak door elkaar heen werden gebruikt.

Twaalf van de vijftien lerarenopleiders gaf aan dat het TeacherEd programma internationaliseringsactiviteiten voorziet ($N=15$ vanwege de lerarenopleider die de vragenlijst deels twee keer heeft ingevuld). Dit is vooral in de vorm van de buitenlandstage. De lerarenopleiders gaven aan dat studenten gedurende hun gehele studie in verschillende cursussen kennis en vaardigheden opdoen om in de internationale praktijk te gebruiken. Volgens de lerarenopleiders ontwikkelen studenten tijdens het buitenlandverblijf hun interculturele competenties en leren ze daar ook te verbinden en te communiceren met mensen in het buitenland. Bij terugkomst moeten de studenten reflecteren op hun ervaringen en toepassen wat ze geleerd hebben in hun lesgeefpraktijken. Het buitenlandverblijf wordt door de lerarenopleiders gezien als een middel om studenten aan hun interculturele competenties te laten werken, die zij vervolgens ook weer kunnen inzetten in hun eigen lessen. Op het gebied van internationalisering in TeacherEd vonden de meeste lerarenopleiders dat er geen veranderingen nodig zijn, terwijl de studenten hierover andere wensen hebben. De vier lerarenopleiders die vonden dat er wel nog wat kan veranderen gaven aan dat dit kan in projectvorm en dat er meer communicatie/uitwisseling moet komen met studenten en scholen in andere landen.

INTERCULTURELE COMPETENTIES

Met betrekking tot interculturele competenties zijn verschillende aspecten van dit thema aan bod gekomen in de enquête. Deze hebben de volgende indeling: het ontwikkelen en inzetten van interculturele competenties en het aanleren/overbrengen van interculturele competenties bij het lesgeven.

Van de TeacherEd studenten gaf 56% aan dat ze ‘*soms*’ de mogelijkheid hebben om binnen hun opleiding hun interculturele competenties te ontwikkelen. De rest van de studenten zijn op dit vlak verdeeld over hun ervaringen, zo zei 27% ‘*vaak*’ en 16% ‘*nooit*’ de kans te krijgen om hun interculturele competenties verder te ontwikkelen. De studenten gaven aan dat ze vooral in de cultuur/geschiedenis/literatuur/geografie, Professional Development en educatie cursussen de kans krijgen om hun interculturele competenties verder te ontwikkelen. Bij de vraag of studenten ‘interculturele kennis, vaardigheden en attitudes’ aanleren tijdens de colleges was een zelfde verdeling te zien, 48% gaf aan dat ‘*soms*’ te doen en vormt daarmee de meerderheid, de andere studenten waren verdeeld met 27% die aangaf ‘*vaak*’ en 25% die aangaf ‘*nooit*’ interculturele kennis, vaardigheden en

attitudes te ontwikkelen tijdens de colleges. De respondenten gaven aan dat zij zelf ook wisselend de taal- en interculturele achtergronden van hun leerlingen inzetten in hun lesgeefpraktijk, namelijk: 42% doet dat 'soms', 27% zei dit 'vaak' te doen en 31% doet het 'nooit'. De studenten gaven bij deze vraag aan dat ze dat voornamelijk doen door verschillende culturele en talige achtergronden te bespreken in hun lessen en door socio-culturele aspecten van hun moedertalen te vergelijken. Uit de antwoorden blijkt niet wiens achtergronden ze dan vergelijken en/of het dan gaat om de TeacherEd studenten binnen de TeacherEd context of dat ze dat doen op hun stage/werk bij hun leerlingen. De studenten waren verdeeld in hun responsen over de wijze waarop zij hun leerlingen meegeven dat hun culturele en talige diversiteit een wenselijk gegeven is; namelijk 44% gaf aan 'vaak', 35% gaf 'soms' aan en 21% gaf aan dat 'nooit' aan te geven dat culturele en talige diversiteit wenselijk kan zijn. Hoe de studenten aan hun leerlingen meegeven dat de culturele en talige diversiteit positief gewaardeerd wordt varieert; veel studenten geven aan dit te doen door ruimdenkendheid ten opzichte van andere talen en culturen te stimuleren, het bewustzijn te vergroten over culturele en talige diversiteit en door leerlingen aan te moedigen te praten over hun eigen culturele achtergronden.

De studenten zouden op het gebied van interculturele competenties binnen het TeacherEd programma wel verandering willen zien en dan vooral op het gebied van interculturele vaardigheden ontwikkelen, het bewustzijn over sociale-culturele diversiteit te vergroten en kennis te vergaren over andere culturen. In de aanvullende focusgroepgesprekken kwamen wat specifiekere wensen over interculturele competenties naar voren. Studenten willen meer weten over verschillende culturen en zien die graag ook als deel van het TeacherEd curriculum. Ze willen meer bewustzijn creëren in hun eigen klassen, lesgeven over verschillende culturen en landen met als doel inclusief te zijn, en ze willen effectieve en praktisch haalbare werkvormen verkennen die gebruik maken van verschillende culturele achtergronden. Hier is uit op te maken dat de TeacherEd studenten in hun curriculum ruimte vragen om hun eigen interculturele diversiteit te verwerken en tegelijkertijd is er een sterke behoefte naar handreikingen over hoe zij dit als docenten-in-opleiding kunnen inzetten. In dit verband, gaven de studenten aan dat ze willen leren hoe zij hun interculturele vaardigheden verder kunnen ontwikkelen. Volgens de studenten mag er bovendien meer variëteit zijn in de culturen die aan bod komen in het TeacherEd curriculum en willen zij dat er gekeken wordt naar moderne/recentere ontwikkelingen in culturen. Een specifiek voorbeeld is hoe de studenten in het huidige curriculum ervaren dat de Amerikaanse en Britse culturen aan bod komen maar zij willen dat er ook meer aandacht besteed wordt aan andere contexten waar de doeltaal belangrijk is.

Concluderend kunnen we stellen dat lerarenopleiders unaniem aangaven dat zij vinden dat het TeacherEd programma kansen geeft om interculturele vaardigheden te ontwikkelen. Zij vinden dat dit bijna in alle cursussen wel gebeurt. Ook gaven zij aan een toenemende sensitiviteit te zien voor

diversiteit en inclusie: verschillen worden geaccepteerd, positief ervaren en ingezet, met name bij de cursus Professional Development. Specifiek de International Baccalaureate (IB) en Tweektalig Onderwijs (TTO) scholen worden genoemd als stagescholen die interculturele competenties aanmoedigen, logischerwijs zal dit zijn vanwege de internationale oriëntatie. De lerarenopleiders waren verdeeld over of zij veranderingen willen zien ten opzichte van het onderwijs dat wordt aangeboden om interculturaliteit te bevorderen in TeacherEd; zeven lerarenopleiders vonden van wel en negen lerarenopleiders vonden dat niet. De lerarenopleiders die verandering willen zien vinden dat interculturele competenties een specifieke plek in het curriculum moeten krijgen of dat het meer aandacht zou moeten krijgen in het gehele programma. Volgens hen kan het laatste door TeacherEd en de reguliere programma's aan elkaar te koppelen en de stages beter te begeleiden.

MEERTALIGHEID

Binnen onze multiculturele samenleving speelt het meertalige repertoire van leerders een steeds grotere rol. TeacherEd is een goede weerspiegeling van een multiculturele gemeenschap waarin een diversiteit aan meertalige repertoires aanwezig is. De lerarenopleiders die de vragenlijst hebben ingevuld hebben vooral Nederlands, Engels, Frans en Duits als moedertalen of zijn tweetalig opgevoed. In de aanvullende vragen kwamen meer moedertalen aan bod, zoals: Spaans, Chinees en Shona. De lerarenopleiders gaven aan dat hun kennis van de Engels taal en de andere doeltalen een positief effect hebben op hun lesgeven. Hierdoor denken zij studenten beter te kunnen coachen, feedback te geven op lesbezoeken en didactische handvaten in te zetten. Op talig gebied stelt de moedertaalkennis die lerarenopleiders hebben van de doeltalen die zij doceren, hen in staat om de 'fouten' die hun studenten maken beter te begrijpen. In relatie tot de taalfouten gaven zij ook aan te weten wat de achterliggende redenen hiervoor kunnen zijn en hoe ze deze kunnen ondersteunen door, bijvoorbeeld, te 'code-switchen'. Zij gaven aan dat het helpt om talen te vergelijken en een relatie tussen talen te leggen, ze kunnen zij gemakkelijk voorbeelden geven in de thuistaal.

In de studentenresponsen, gaven de vragen die betrekking hadden op meertaligheid een duidelijker beeld over hun ervaringen op dat gebied. Met een meerderheid van 44% vonden de studenten dat zij 'nooit' de kans krijgen om hun meertalige kennis effectief in te zetten binnen TeacherEd. Op de vraag binnen welke TeacherEd cursussen de studenten de mogelijkheid hebben om hun meertalige kennis effectief in te zetten, gaven de studenten aan dat dat vooral bij 'anderen' van toepassing is, maar welke plek die antwoordkeuze in het TeacherEd programma opneemt is niet verder toegelicht. Daarnaast gaven de studenten aan dat ze hun meertalige kennis kunnen inzetten bij taalvaardigheid cursussen, Professional Development, educatie cursussen en taalkunde, dit laat een grote spreiding zien over de cursussen. Analyse van de enquête wees uit dat studenten het belangrijk

vinden dat meertaligheid als thema een plek krijgt in het TeacherEd programma. 57% vond dit zelfs *'heel erg belangrijk'*, maar op dit moment hebben de studenten wisselende ervaringen met de kansen die zij ervaren om hun moedertalen in te zetten tijdens de TeacherEd lessen. De manieren waarop de studenten hun moedertaal gebruiken in TeacherEd cursussen zijn hoofdzakelijk het spreken van de moedertaal met anderen tijdens lessen, reflecteren op grammatica in de moedertaal en het vergelijken van sociaal-culturele aspecten van hun moedertaal met de doeltaal. Het minst genoemde was de antwoordoptie om de moedertaal te vergelijken met de doeltaal en het meeste gekozen antwoord *'anders'* is vanuit de opzet van de vragen tijdens het schrijven van de rapportage niet meer te achterhalen. De studenten ervaren *'soms'* tot *'altijd'* een kans om hun moedertaal te gebruiken in hun TeacherEd cursussen, in Tabel 3 is te zien in welke cursussen de studenten dit ervaren.

Tabel 3

In which TeacherEd Courses are there Opportunities to Use your Home Language(s)?

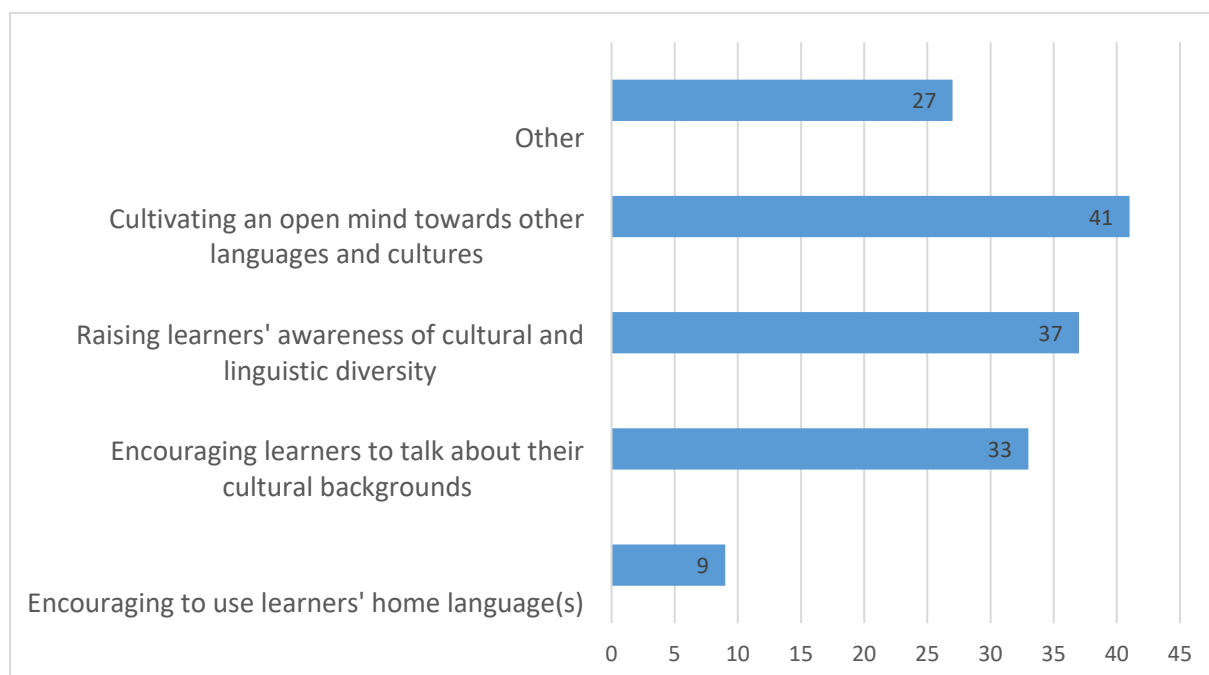
Cursussen	Vaak	Soms	Altijd
Education/Professional Development/Research subjects	15%	48%	37%
Methodology	18%	54%	28%
Subject specific (Culture/Literature/History/Geography/Linguistics/Language skills)	18%	36%	46%

Noot. Hoogste resultatenpercentages aangegeven in groen.

Uit Tabel 3 is op te maken dat de ervaringen bij de verschillende cursussen uiteen lopen maar dat de meeste studenten wel aangaven dat zij *'enigszins'* kansen ervaren om hun moedertalen in te zetten. De studenten gaven aan dat zij als docenten-in-opleiding ook leerlingen hebben met meertalige achtergronden en staan voornamelijk positief tegenover de meertalige achtergronden van hun leerlingen, echter hebben zij geen inzicht in hoeveel en welke talen hun leerlingen kennen. In Figuur 2 is te zien hoe de studenten aangaven aan hun leerlingen mee te geven dat ze culturele en talige diversiteit waarderen. Dit uit zich veelal in het aanmoedigen van de culturele en talige diversiteit en bekendheid en tolerantie te scheppen voor de verscheidenen talen en culturen, het inzetten van de talige diversiteit is de minst gebruikte strategie en dit zou kunnen wijzen op het gebruik van didactische handvaten die ze inzetten in hun lesgeefpraktijk.

Figuur 2

How do you Share with your Learners that their Culture and Linguistic Diversity is Valued Positively?

De studenten (56%) gaven aan dat zij in het TeacherEd programma niet of niet voldoende handvatten meekrijgen om effectief gebruik te maken van hun meertaligheid in hun eigen lespraktijk. Dit werd bevestigd in de responsen op de vraag of de studenten verandering willen zien in het TeacherEd programma met betrekking tot het thema meertaligheid. Opvallend was dat 77% van de totale studentenresponsen aangaf graag veranderingen te willen op dit vlak. De studenten willen vooral verandering in het ontwikkelen van vakdidactische vaardigheden met betrekking tot meertaligheid in hun lessen en het vergroten van kennis over (andere) moedertalen. De studenten gaven aan als docenten-in-opleiding behoefte te hebben aan meer kennis en vaardigheden op het gebied van meertaligheid, maar ze gaven ook aan niet dezelfde behoefte te ervaren in het TeacherEd programma als studenten, dat lijken tegenstrijdige antwoorden in wensen van de studenten. Uit de vragenlijst en interviews werd duidelijk dat de studenten cultuur en taal vaak op één hoop scharen en als een verlengde van elkaar zien. De studenten gaven aan dat lerarenopleiders een link zouden moeten leggen tussen de verschillende etnische achtergronden in hun klassen en dat de lerarenopleiders deze achtergronden moeten verkennen en leren kennen. Verder kwam uit de aanvullende interviews meer duidelijkheid over wat studenten verstaan onder 'meertaligheid'. Zo gaven de studenten aan dat tweetaligheid ook meertaligheid is en dat zij meertalig zijn omdat zij Engels studeren maar dit niet hun moedertaal is (vaak is het een derde taal voor hen). Zij ervaren meertaligheid in hun klassen en zien dat als een afspiegeling van de multiculturele samenleving waarin hun leerlingen opgroeien en onderwijs volgen. De studenten gaven aan dat kennis van meerdere talen bevorderlijk is om begrip

voor elkaar op te brengen, maar ook als middel kan worden ingezet in het lesgeven, bijvoorbeeld door de talen te vergelijken. De studenten leggen de link tussen Engels en 'Content and Language Integrated Learning' (CLIL⁴) maar erkennen ook dat Engels anders wordt gewaardeerd dan andere vreemde talen, bijvoorbeeld Duits. Studenten die geen Nederlands spreken ervaren een taalbarrière op stagescholen; het vinden van een stageplek is dan lastiger en de omgang met zowel collega's als leerlingen op de stage is moeizaam. De Nederlandse taal heeft een andere status voor de studenten van de TeacherEd, zo ervaren zij dat het spreken van Nederlands helpt om goed te functioneren op de Nederlandse stageschool. Nederlands wordt dan ook gezien als een middel dat kan helpen bij het lesgeven van de doeltaal.

Op één na vonden alle lerarenopleiders het belangrijk om meertaligheid als thema structureel in te bedden in het TeacherEd curriculum. De docenten zien in dat meertalige vaardigheden gelinkt zijn aan cognitieve voordelen en dat een talige achtergrond centraal staat in de identiteit van studenten en dat verdient volgens hen aandacht. Zodoende gaven zij ook aan dat indien de taalachtergronden worden genegeerd of verwaarloosd dan doet een lerarenopleider te niet aan de ervaringen van de studenten. Ook zien de lerarenopleiders in dat de studenten docenten-in-opleiding zijn die in een multilinguale samenleving functioneren en dat zij dan ook multilinguale en multiculturele situaties tegenkomen in hun lessen en die moeten kunnen adresseren. Door de achtergronden te kennen worden de studenten getraind om meer empathische wereldburgers te worden met een repertoire om interculturele vaardigheden op een effectieve manier in te zetten. Het beeld is dat educatie net zo dynamisch zou moeten zijn als de meertalige wereld zelf. Sommige lerarenopleiders merkten op dat het ontwikkelen van interculturele vaardigheden één van de speerpunten is in het beleid dat de EU voert. Als tegenhanger gaf één docent aan dat meertaligheid niet een te grote focus moet krijgen in de TeacherEd opleidingen, maar lichtte dit verder niet toe. Op de vraag of de lerarenopleiders het meertalige repertoire van hun studenten effectief inzetten werd gevarieerd geantwoord, namelijk zes lerarenopleiders zeiden dit wel te doen en tien gaven aan dit niet effectief te implementeren in hun onderwijs. Op de vraag of lerarenopleiders vinden dat ze de talige kennis van hun studenten 'effectief' gebruiken lijken verschillende interpretaties van wat 'effectief' is. Zo gaven een aantal lerarenopleiders aan dat zij in hun lesgeven vragen stellen over de talenkennis van studenten en dat zij activiteiten aanbieden waarin verschillende talen gebruikt kunnen worden. Echter, tegelijkertijd benoemden zij expliciet dit niet te zien als een effectieve manier van het inzetten van talige kennis. Verder gaven de lerarenopleiders aan aspecten van grammatica en uitspraak te vergelijken in verschillende talen en vinden zij dat studenten zo hun kennis van andere talen kunnen gebruiken als leerstrategie. De

⁴ CLIL is een methodiek waarbij taal (d.m.v. meertalige instructie) en vakinhoud samen worden gebracht in het onderwijs.

lerarenopleiders gaven aan dat de cursusinhoud zich moet lenen voor het effectief inzetten van de talige kennis. De lerarenopleiders gaven dan ook unaniem aan dat zij hun studenten onvoldoende handvatten bieden om effectief om te gaan met de thuistalen die zij tegen gaan komen bij hun (toekomstige) leerlingen. Dertien lerarenopleiders gaven aan dat zij proberen rekening te houden met de talige achtergrond van hun studenten in het TeacherEd programma, maar uit de antwoorden is op te maken dat het inzetten van moedertalen niet een structureel fenomeen is en ook niet door iedereen even breed wordt ingezet. De lerarenopleiders gaven aan dat zij niet genoeg vakdidactische strategieën kennen om aandacht te geven aan meertaligheid. Twee van de lerarenopleiders gaven aan dat de talige kennis zo divers is dat ze niet in staat zijn alle talen en studenten te kunnen faciliteren en dat zij juist de focus willen leggen op de doeltaal. Dit doen zij door bepaalde verschillen in culturele achtergronden te bespreken en aan te geven waar de Westerse perspectieven als norm worden gehandhaafd, bijvoorbeeld in de cursussen: Professional Development, methodologie, cultuur, spreekvaardigheid, schrijfvaardigheid, grammatica, fonetiek en literatuur. Eén docent die het thema meertaligheid structureel probeert te implementeren in colleges gaf het volgende aan:

“There are quite a few articles and other resources online, as well as the chapter in ‘Handboek voor Vreemdetalendidactiek’. I was recently planning a workshop on this subject for S&W and found that there are a lot of resources, but I think we just all need to be more aware of them and make better use of them. This calls for some professionalization for our teachers, I think”.

Als het gaat om eventuele curriculumwijzigingen ten aanzien van het thema meertaligheid zijn de lerarenopleiders verdeeld. Dit is interessant omdat dit niet aansluit bij het belang dat ze aangeven te hechten aan meertaligheid. De lerarenopleiders die verandering willen gaven aan dat het curriculum aangepast moet worden op zowel theoretisch als praktisch vlak; zij vinden dat er over het gehele curriculum heen een focus moet komen op meertaligheid en niet alleen bij bepaalde vakken. Een deel van de lerarenopleiders is niet zeker over hoe zij de moedertalen van studenten moet inzetten in TeacherEd programma. De lerarenopleiders die hier wel een beeld bij hebben willen dat studenten verschillen en overeenkomsten tussen culturen en talen leren kennen en erkennen, dat er in de lessen voorbeelden en opdrachten kunnen worden gegeven die hier rekening mee houden en dat de studenten zelf handvatten krijgen om hun moedertalen in te zetten tijdens hun lessen. Deze voorbeelden zijn in lijn met de wensen van de studenten op het gebied van meertaligheid in de TeacherEd leeromgeving maar ook met betrekking tot hun eigen lesgeven op hun stage/werk.

CONCLUSIE

Vooropgesteld is het belangrijk om te beseffen dat de antwoorden en inzichten van de respondenten gelaagd zijn; oftewel wat de studenten wensen voor zichzelf als student en dat wat ze willen kennen

en kunnen als docenten-in-opleiding. Deze gelaagdheid is ook in de antwoorden van de lerarenopleiders terug te vinden; namelijk de behoefte voor zichzelf als lerarenopleiders en de behoefte om docenten-in-opleidingen (meer) handvatten mee te geven voor hun lesgeven. De resultaten van de studentenenquête geven een beeld van welke wensen er leven ten aanzien van onderwijs op het gebied van de thema's internationalisering, interculturele competenties en meertaligheid in het TeacherEd programma. Zo geven studenten aan dat zij het belangrijk vinden dat deze thema's meer en een structurelere plek krijgen in het TeacherEd curriculum, en dat er nu nog traditionele ideeën worden gehanteerd die verruimt en gemoderniseerd kunnen worden.

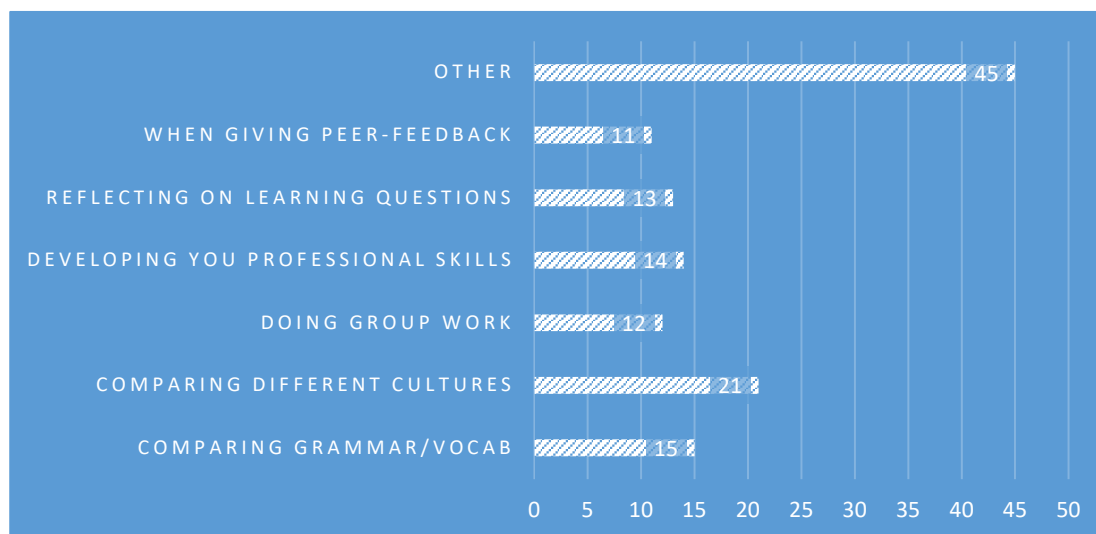
Op het gebied van internationalisering wensen de studenten duidelijk verandering binnen hun huidige programma. Zo willen zij graag meer activiteiten die internationalisering mogelijk maken als onderdeel van het TeacherEd curriculum. IA en de TeacherEd vakgroepen geven dat een plek in het curriculum met de buitenlandstage maar zouden meer kunnen investeren in andere vormen van uitwisselingen of projecten die internationalisatie waarmaken, zowel online interculturele projecten als fysieke projecten in het buitenland. De buitenlandstages naar bijvoorbeeld Engeland of Duitsland zijn voor de TeacherEd vakgroepen verschillend in opzet en inhoud, zo zullen de ervaringen van studenten anders zijn, maar de studenten zien baat in fysieke of online uitwisselingen. Als docenten-in-opleiding is het voor de studenten belangrijk dat zij meer inzicht krijgen in welke mogelijkheden er kunnen zijn voor het organiseren van internationale activiteiten, zodoende kunnen zij die dan ook meer integreren in hun onderwijspraktijk. In deze context, is het belangrijk om te verkennen wat studenten en lerarenopleiders verstaan onder *internationalisering* en verwante activiteiten. Uit de resultaten was namelijk op te maken dat interculturele competenties vaak op één hoop met internationalisering worden gegooid. Nuffic (2019) geeft hierover aan dat het ene zou moeten voorzien in het andere; zij zien internationalisatie niet als doel maar als middel om interculturele competentie te vergaren om in meertalige en multiculturele samenleving te kunnen functioneren. Deze insteek is wel te herkennen in de antwoorden van de lerarenopleiders maar mist nog aanscherping in de doelstellingen en uitwerkingen van de TeacherEd programma's. De studenten willen dan ook in het TeacherEd programma terugzien hoe zij hun interculturele vaardigheden kunnen ontwikkelen en hoe zij hun bewustzijn over sociale-culturele diversiteit kunnen vergroten. Binnen IA bestaat de wens om TeacherEd meer aan te sluiten bij TTO en internationale scholen om de focus op wereldburgerschap en interculturele competentie te benadrukken, op dit moment wordt onder leiding van opleidingsmanager en portefeuillehouder internationalisering Rachel Collins onderzocht welke mogelijkheden daarvoor zijn. Studenten geven aan graag meer te willen leren over verschillende culturen en deze kennis een duidelijkere plek in het curriculum te willen geven. De behoefte voor praktische handvatten is dan ook groot. Deze willen studenten inzetten in hun eigen lesgeefpraktijk, zij willen meer bewustzijn creëren bij hun eigen leerlingen en willen ook kunnen lesgeven over

verschillende culturen en landen. In de aanvullende interviews gaf een student een specifieke voorbeeld over hoe verschillende culturen die de doeltaal gebruiken geïntegreerd kan worden in het TeacherEd curriculum: “[make a] GCE portfolio on diversity. Made in America and Made in Britain is not enough, more variety is needed. LKT checks everything, not just US and UK”. Hieruit is op te maken dat de klassieke blik op landen waarvan de doeltaal als moedertaal niet aansluit op de huidige Landelijke Kennis Toets (LKT) dat een verplicht onderdeel van het curriculum is en dus vernieuwender en uitgebreider kan bij een curriculumontwikkeling.

Meertaligheid is een onderwerp waar zowel studenten als lerarenopleiders het belang van inzien en erkennen. Echter, de studenten ervaren de inzet van hun eigen meertalige repertoire nu nog niet optimaal binnen TeacherEd en als docenten-in-opleiding willen zij handvatten meekrijgen om effectief gebruik te maken van meertaligheid in hun eigen lesgeefpraktijk. De studenten en lerarenopleiders willen hun didactische kennis over het inzetten van moedertalen wel aanbieden maar willen dit op een praktische manier doen. Het belang van meertaligheid inzetten, het creëren van een veelzijdige meertalige context zonder prestige talen wordt gezien door de lerarenopleiders, maar nog niet effectief ingezet als middel bij het leren. De lerarenopleiders weten dat meertalige kennis positieve cognitieve voordelen hebben, maar zetten de meertalige kennis nog niet allemaal even effectief in om het leren van hun studenten te stimuleren. De deelvragen over de beoogde, gerealiseerde en gewenste plek van meertaligheid is dus deels te beantwoorden. Het meertalig repertoire van studenten wordt erkend als belangrijk en geeft zicht op de gerealiseerde en gewenste rol en plek van meertalig in het curriculum, zo wordt het meertalig repertoire tot op een zeker hoogte gebruikt in het leren en doceren maar zoeken de lerarenopleiders en de docenten-in-opleiding naar praktische en effectieve didactische handvaten om meertaligheid meer in te zetten in hun lessen. Uit Figuur 3 is op te maken dat studenten wel degelijk vinden dat TeacherEd nog meer kan doen met betrekking tot het inzetten en uitwisselen van de talenkennis die de studenten bezitten en geeft daarmee zich op wat een beoogde rol van meertaligheid kan zijn. De keuzeoptie ‘anders’ was niet te interpreteren uit de vraagopstelling.

Figuur 3

How can TeacherEd change regarding to the use of your home language in the program/lessons?

AANBEVELINGEN

De ervaringen van de studenten betreffende de drie thema's zijn uiteenlopend, maar de behoefte om deze thema's te ontwikkelen en verder te implementeren binnen TeacherEd komt duidelijk uit de data naar voren. Een fundamentele stap die gezet moet worden om de drie thema's internationalisatie, interculturele competentie en meertaligheid een plek te geven in het TeacherEd programma is het duidelijk definiëren van de thema's; wat houden deze thema's in voor de lerarenopleiders en de studenten, en hoe verhouden de thema's zich tot een curriculum? Uit de responsen van de studenten en lerarenopleiders lijkt internationalisering sterk gekoppeld te zijn aan het buitenlandverblijf dat deel van het curriculum is. Het is van belang te verkennen welke interpretatie studenten en lerarenopleiders hebben als het gaat om *internationalisering* en *internationaliseringsactiviteiten* en hoe dat verder uitgebreid kan worden dan alleen het huidige buitenlandverblijf. In deze verkenning moeten ook opties worden verkent voor online interculturele uitwisselingen, bijvoorbeeld uitwisselingen met buitenlandse lerarenopleidingen, die zowel fysiek en online georganiseerd zouden kunnen worden.

Daarnaast is het van belang de TeacherEd lerarenopleiders explicieter bedenken hoe zij deze drie thema's inbedden in het curriculum en actief gebruiken in hun lesgeven. Het verwerken in het curriculum heeft op den duur invloed op hoe de docenten-in-opleiding het werkveld betreden. TeacherEd docenten weten dat hun lesgeven een voorbeeldfunctie heeft, een fenomeen beter bekend als *double loop teaching* (Tagg, 2010). Vanuit deze methodiek redenerend zou er verder moeten worden nagedacht over hoe er binnen TeacherEd geprofessionaliseerd kan worden met betrekking tot de drie thema's om ervoor te zorgen dat de lerarenopleiders hun vakdidactische vaardigheden aan

kunnen scherpener zodat deze kunnen worden meegegeven aan de docenten-in-opleiding en de beoogde plek van de thema's in het curriculum kan worden gerealiseerd. De studenten zijn geven concreet aan dat er doelgerichter onderwijs kan worden aangeboden met betrekking tot interculturele competenties, namelijk hoe interculturele skills kunnen worden verworven, ingezet en hoe zij deze vaardigheden op een effectieve manier kunnen overbrengen aan hun eigen leerlingen. De student die de minor 'Beyond Borders' heeft gedaan geeft aan dat in deze minor veel van deze onderwerpen/thema's aan bod komen vooral met betrekking tot interculturele competenties, deze 'good practices' zijn mooie voorbeelden die binnen het TeacherEd curriculum zouden passen. Daarom adviseert die student dat er wordt gekeken naar wat de minor aanbiedt als inspiratie voor de TeacherEd programma's, bijvoorbeeld 'team teaching' over deze thema's/onderwerpen en zo 'cross-overs' te ontwikkelen. Op dit moment is er ook een Honours module 'Critical Thinking and Global Citizenship', die is opgestart 2019, waar het merendeel van de studenten die zich daarvoor aanmelden uit IA en TeacherEd Engels komen. In dit honourstraject komen thema's zoals: cultuur, sociologie en wereldburgerschap aan bod. Deze voorbeelden zijn op eigen initiatief en niet een vast onderdeel van het curriculum. Een dringende aanbeveling is dan ook om de expertise en het aanbod dat er al is te verkennen en aan te passen zodat het binnen het TeacherEd programma kan passen. Aanvullend wordt aanbevolen om op gemeenschapsvorming in te zetten om aan interculturele competenties te werken, door buiten het curriculum om gefaciliteerd samen te komen voor cultuur clubs of uitwisselingsbijeenkomsten binnen hun eigen leeromgeving binnen IA.

Meertaligheid wordt nu nog vaak gezien als een kernmerk van de studentenpopulatie maar niet als een middel om het leren te ondersteunen of als middel om leren te stimuleren. Lerarenopleiders hebben behoefte aan praktische tips en middelen om het meertalige repertoire van hun studenten structureler in te zetten, de drempel moet niet te hoog zijn voor ze. Voor het curriculum is het van belang te ontwikkelen naar structurele inzet van meertaligheid als onderwijsmiddel. Studenten bewuster maken om moedertalen in te zetten in hun eigen leerproces en studiercarrière is één aspect hiervan. Het andere deel is dat de studenten methodologische en vakdidactische vaardigheden aangeleerd moeten krijgen om in hun eigen lessen te gebruiken en zo de kennis van en over (andere) moedertalen te vergroten bij hun eigen leerlingen. Voor de lerarenopleiders is dan ook aan te bevelen dat zij zich vertrouwd maken met de vele verschillende culturen en moedertalen onder hun studenten. Daarbij is ook belangrijk dat ze beseffen dat actieve kennis van verschillende culturen en moedertalen niet perse nodig is maar dat het stimuleren van kennis inzet al een groot gewin kan zijn, lerarenopleiders moeten vooral faciliteren in het gebruik van meertalige en multiculturele kennis. In de aankomende onderwijsontwikkelingen binnen IA wordt de expertise van het lectoraat Meertaligheid en Onderwijs steeds meer ingezet, het is voor deze ontwikkeling en toekomstige curriculumontwikkelingen van de TeacherEd opleidingen van belang te professionaliseren in

samenwerking met het lectoraat op het gebied van meertaligheid, internationalisering en interculturele competentie.

ADDENDUM

Naar aanleiding van deze rapportage hebben wij de vakgroepen nog gevraagd aanvullende informatie m.b.t. de thema's *internationalisatie*, *interculturele competenties* en *meertaligheid* aan te leveren. Deze informatie helpt de lezer die nog onbekend is met IA of de TeacherEd om de bevindingen uit dit onderzoek in een bredere context te plaatsen.

OVER DE RESPONDENTEN

In de voltijd variant (VT) van TeacherEd ligt de leeftijd categorie hoger dan bij de reguliere opleiding Engels, de studenten TeacherEd Engels hebben vaak een eerder behaalde Bachelor en/of Master. Een deel van de TeacherEd studenten moet voor de VT variant kiezen als voorwaarde voor een studie visum. Grofweg 20% van de TeacherEd Engels studenten komen uit het Nederlandse onderwijssysteem en zoeken de uitdaging van een internationale klas op. Een andere categorie TeacherEd Engels studenten bestaat uit vluchtelingstudenten, voornamelijk uit het Midden Oosten, die al een onderwijsbevoegdheid in eigen land hebben behaald en maar die hun beroep ook in Nederland willen gaan uitoefenen en daar een aanvullende bevoegdheid/bijscholing voor nodig hebben. Een derde groep studenten zijn de *native* en *near-native speakers*, die uit verschillende landen en om verschillende redenen naar Nederland komen voor de IA-variant van de lerarenopleidersopleiding. Internationale studenten uit Afrika of Oost-Europa kiezen vaak vanwege de toegankelijkheid van Engels als doeltaal voor de internationale variant van de TeacherEd.

VAKDIDACTIEK IN DE MODERNE VREEMDE TALEN CURRICULA

De leerlijn vakdidactiek ModerneVreemdeTalen (MVT) is in 2019-2020 in samenwerking met vakdidactici van de lerarenopleidingen Engels, Frans, Spaans en Duits ontworpen. Het lectoraat Meertaligheid en Onderwijs fungeerde als *critical friend* tijdens de ontwikkeling van deze leerlijn. De leerlijn vakdidactiek bestaat uit twee delen; een ModerneVreemdeTalen *breed deel*, concentrisch van aard, en een opleiding specifiek deel ook concentrisch van aard.

Binnen de leerlijn vakdidactiek MVT ontwerpen studenten individueel en in groepsverband onderwijs voor hun eigen leerlingen. De studenten beginnen in de leerlijn met het ontwerpen van een gespreksvaardigheidstaak. Zij ronden de MVT brede leerlijn af met het analyseren van lesmateriaal, het ontwerpen een communicatieve toets gebaseerd op leerdoelen en ontwerpen daarbij passend onderwijs in de vorm van een lessenreeks gebaseerd op de eindtermen in de kennisbasis en internationale taalleertheorieën. De studenten verantwoorden hun keuzes op basis van de vakdidactische en algemeen didactische theorieën die ze door de jaren heen aangeboden krijgen. De studenten maken in deze leerlijn ook gebruik van het observatie- en feedbackinstrument voor communicatief taalvaardigheidsonderwijs dat ontwikkeld is door het Lectoraat Meertaligheid en

Onderwijs in 2018-2019. Zij zetten het instrument in als kijkkader bij het ontwerpen van een MVT les en het geven van peer-feedback op lesontwerpen van medestudenten. Specifiek op het gebied van meertaligheid en multiculturele vaardigheden wordt in de leerlijn vakdidactiek MVT aandacht besteed aan de volgende vraagstukken, namelijk: meertaligheid en meertalige competenties (het belang van taal leren in multiculturele samenlevingen), meertaligheid en multiculturele competenties (de mogelijkheden van meertaligheid en meerdere taalrepertoires voor taalonderwijs in een multiculturele samenleving), meertalige competenties (hoe meertalige competenties te toetsen). Studenten reflecteren hierop en gebruiken ook het Companion Volume van de CEFR (2017) als referentie.

DE HUIDIGE INTERNATIONALISATIEMOGELIJKHEDEN

Voor de verschillende MVT vakgroepen is internationalisatie al een deel van het curriculum, zo moeten studenten als onderdeel van hun opleiding tijd spenderen in een land met de doeltaal als officiële voertaal. Voor Engels heeft dat de vorm van een tien weken buitenlandverblijf gepaard met spreekvaardigheid- en cultuurs cursussen die focussen op landen die de doeltaal als officiële voertaal hebben zoals: het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en de “minder bekende” Engelstalige landen zoals Ierland, Canada, Australië en Zuid-Afrika.

In de Franse opleiding gaan voltijdstudenten minimaal twee weken per jaar naar een Franstalig land, de deeltijdstudenten minimaal een week. Ook volgen zij cursussen waarin de kennis van land en volk centraal staan, daarvoor kijken ze naar: Frankrijk, België, Zwitserland en Luxemburg. Tijdens de lockdown vanwege Covid-19 bood de vakgroep de studenten de mogelijkheid om het buitenlandverblijf vanuit Nederland te doen. Studenten konden dat verschillend invullen, voorbeelden zijn: een Franstalige omgeving (Franstalige mensen, bedrijven of organisaties, culturele activiteiten) in kaart brengen met als doel ook vanuit Nederland verder in contact te komen met de Franstaligen. Studenten konden ook MOOCS kiezen die pasten bij hun interesses en zij bezochten virtueel musea of liepen stage bij een organisatie die lessen voor Franstalige kinderen verzorgen. Ook op deze manier komen zij in contact met Franstaligen en waren zij in staat om contacten in de doeltaal te onderhouden. Het buitenlandverblijf werd afgesloten met een mondelinge presentatie over hun opgedane ervaringen, bereikte leerdoelen, reflectie op hun (persoonlijke) ontwikkeling, interculturele houding en mogelijke lesideeën.

BRONVERMEDLING

10voordeleraar. (2017, september). *Kennisbasis tweedegraadslerarenopleiding Engels*.

10voordeleraar, Vereniging Hogescholen.

<https://kennisbases.10voordeleraar.nl/pdf/kennisbasis-bachelor-engels.pdf>

Batenburg, E. van. (2021, November 23). *Meertaligheid als krachtige bron van het leren in het mbo*.

Meertaligheid als krachtige bron van het leren in het mbo Onderzoeksproject. Retrieved

October 2021, from [https://www.hva.nl/kc-onderwijs-opvoeding/gedeelde-](https://www.hva.nl/kc-onderwijs-opvoeding/gedeelde-content/projecten/projecten-algemeen/meertaligheid-als-krachtige-bron-van-het-leren-in-het-mbo.html)

[content/projecten/projecten-algemeen/meertaligheid-als-krachtige-bron-van-het-leren-in-het-mbo.html](https://www.hva.nl/kc-onderwijs-opvoeding/gedeelde-content/projecten/projecten-algemeen/meertaligheid-als-krachtige-bron-van-het-leren-in-het-mbo.html)

Boeckmann, K. B., & Lasselsberger, A. (2012). *Promoting plurilingualism: Majority language in multilingual settings*. Council of Europe.

De Kleyn, I. Dinkelman, M. IJzerman, M. (z.d.) [voorstel meertaligheid in TeacherEd].

Nuffic meets the world. (2019). *Internationale competenties*. Nuffic.

<https://www.nuffic.nl/onderwerpen/wereldburgerschap/internationale-competenties>

Tagg, J. (2010). The learning-paradigm campus: From single-to double-loop learning. *New Directions for Teaching and Learning*, 2010(123), 51-61.

Turoff, M., & Linstone, H. A. (2002). The Delphi method-techniques and applications.